

Zuzana Tilajcsiková ...

... tradiční košíkářství

Zuzana Tilajcsiková, narozená 28. ledna 1964, pochází z Mělnicka, oblasti, kde má pletení z vrbového proutí velice starou historii. Na tradici drobných košíkářských dílen a jejich bohatého sortimentu výrobků navázalo v polovině 20. století Košíkářské družstvo v Mělníce. V jeho dílnách pracovala celá řada dřívě soukromých pletařských mistrů, kteří tak mohli své zkušenosti předávat mladým adeptům řemesla. V roce 1963 zde byl dokonce otevřen učební obor pletař nábytku - košíkář, mezi jehož učně patřila i Zuzana Tilajcsiková. Po vyučení v roce 1979 nastoupila do Košíkářského družstva, kde pracovala až do jeho úplného zániku a poté i v nástupnické soukromé firmě, která se zaměřila na výrobu vyplétaného nábytku. V roce 1997 si však založila vlastní košíkářskou živnost, kterou provozuje doposud. Dílna je zaměřena především na výrobu tradičních košíkářských výrobků pletených z vrbového proutí, jejichž tvarosloví respektuje výrobní vzory charakteristické pro mělnickou výrobní oblast.

Dominantním materiálem pro pletařskou práci zde byla vrba, které se výborně dařilo v pobřežních mokřinách a záplavových loukách na soutoku Labe a Vltavy. Běžně se zde vyskytovalo hned několik domácích odrůd, které mají i místní pojmenování, jako např. vrba košíkářská - konopina, vrba trojmužná - mandlovka, vrba nachová - rakovice. Mimo ně se zde působením košíkářské školy rozšířila i vrba americká - amerika a vrba rakytníkolistá. Část vrbového proutí si doposud pěstují košíkáři sami, část ho pak vykupují od pěstitelů z Karlovarska a Táborska, které zásobují vhodnou sadbou i návodem, jak ji správně pěstovat.

Vrbové proutí se zde podobně jako v jiných ko-

Proutěné kočárky z Mělníka

Košikářská výroba v Mělníce má velice starou tradici, která se plně rozvíjela ještě na konci 19. století. Sortiment

výrobků tvořily především běžné koše určené pro zemědělce a ovocnáře v okolí. Velkým impulsem pro zdejší výrobu bylo založení Odborné košíkářské školy roku 1899, první svého druhu v Čechách. Jejím prostřednictvím byly zaváděny nové typy výrobků, jako pletený nábytek, květinové stolky, paravány a bytové doplňky, jejichž jemná a precizní zpraco-

vání dokázala obstát před nároky městských spotřebitelů z nedaleké Prahy.

Výrobky slavily úspěch i na Světové výstavě v Paříži, pořádané roku 1900.

První desetiletí nového století jsou tak skutečným vrcholem košíkářské výroby ve městě. Válečná léta však znamenala rychlý úpadek a téměř úplný zánik výroby.

Obnova košíkářské výroby je spojena s výrobou zcela nového typu výrobku a tím byly košíky dětských kočárků. Ve dvacátých letech se na tento sortiment specializovala řada dílen a menších firem, jejichž názvy - jako např. Liberta existují doposud. Nízký kočárek s oblou košínou a proutěnou stříškou tak za svůj vznik vděčí právě Mělníku a jeho košíkářům.

šíkářských oblastech zpracovávalo několikerym způsobem. Po vyžnutí v průběhu února a března se roztrídilo podle síly, nechalo usušit a takto připravené vydrželo čekat na zpracování i několik let. Pokud však byl proutí nedostatek, pletlo se z něj ihned, a takovým výrobkům, byly to hlavně hospodářské koše, se říkalo zelené zboží. Oproti tomu standardní košíkářské výrobky měly hnědou barvu, kterou kůra sušeného proutí získala při máčení v horké vodě před vlastním pletením. Kvalitnější výrobky, určené především pro domácnost, se pletly z bílého proutí, které se získávalo loupáním kůry v době jarní mízy a následným bělením na slunci. Vycházkové koše a košíky se pak pletly z červeného proutí, které získává svou barvu vařením prutů v horké vodě, při němž se uvolní barvivo z vrbového lýka.

V práci dílny můžeme najít výrobky ze všech zmíněných typů proutí. Z neloupaného zeleného a hnědého proutí se vyrábí hlavně koše na brambory, na seno, česáčky na ovoce, přidaváky. Z loupáného bílého a červeného proutí zase koše na prádlo, proutěné truhly, nákupní koše a košíky, nůše, koše na dřevo a další. Zvláštní efekty vznikají především vzájemnou kombinací bílého a červeného proutí, jež dodává výrobkům na eleganci, která se osvědčuje nejen na koších, ale též na bytových doplňcích a dekoracích dle přání zákazníků. Nemalá část její produkce je směřována také pro potřeby aranžérských firem a bytových a filmových architektů. Vedle této činnosti se věnuje i opravám a restaurování košíkářského zboží.

O své zkušenosti se zpracováním přírodních materiálů se dělí s frekventanty několika rozličně zaměřených rukodělných kurzů, které pořádá pro lektory odborných škol, sociálně - terapeutických dílen či domů mládeže. Mimo to je též autorkou několika filmových dokumentů - kurzů, zachycujících její práci při pletení košů. Častými hosty v její dílně jsou též televizní štáby, s nimiž se podílela na výrobě několika publicistických pořadů věnovaných košíkářství.

Zuzana Tilajcsiková
Čelakovského 223
277 46 Veltrusy
Phone: +420 315 781 032
Cell: + 420 722 937 878
www.kosikarstvi.sweb.cz